

Otpad je mainstream tema u cijelom svijetu, a u nas?

Velik broj jedinica lokalne samouprave prihvatile su važnost kružnog gospodarenja otpadom kao nešto nametnuto, a ne nešto što je potrebno i nužno

Objavio **Sanja Knjaz** - 26.10.2022 u 7:30

Razvojem gospodarstva i društvenih potreba, **zbrinjavanje otpada** odnosno mudro i strateško **gospodarenje otpadom** postaje sve veći problem kako na globalnoj razini, tako i u Hrvatskoj. Značajni problemi učinkovitog gospodarenja otpadom u našoj se državi između ostaloga ističu u okvirima prostornih i financijskih usklađivanja s propisima koje nalaže Europska unija, a adekvatno zbrinjavanje otpada sa sobom donosi brojne probleme. Uz eksponencijalan rast njegove količine na globalnoj, ali i lokalnoj razini, gospodarski otpad uzrokuje različite oblike zagađenja okoliša te negativno utječe na biološki sustav čak i njegovim adekvatnim gospodarenjem.

Loše **upravljanje gospodarskim otpadom** ima negativan utjecaj na ljudsko zdravlje, kvalitetu vode, zraka i tla, te klimatskih promjena koje direktno i indirektno utječu na život na planetu. O svim tim stvarima slušamo manje-više iz dana u dan, no koliko zapravo stvarno marimo i mare li dovoljno oni koji bi trebali educirati i voditi nas „obične“ građane?

Naime, **odlaganje otpada** danas više nije tema o kojoj se, kao donedavno, govori ili govorilo samo na stručnim konferencijama. Otpad je tema koja je postala mainstream u cijelom svijetu, s traženjem rješenja, novih tehnologija i poštivanja ne samo zelenog plana već i snažnog promišljanja o društvenoj odgovornosti i budućnosti.

Što se tiče same legislative, u Hrvatskoj postoji niz pravilnika, zakona, uredba i direktiva koje definiraju gospodarenje otpadom, no problem je i što se ta legislativa tumači na različite načine. Nacionalnom strategijom zaštite okoliša i Nacionalnim planom djelovanja

za okoliš, utvrđeno je da je neodgovarajuće gospodarenje otpadom najveći problem zaštite okoliša u Hrvatskoj. Količina otpada raste, a infrastruktura koja bi taj otpad trebala zbrinuti nije dostatna. Sustav gospodarenja otpadom ne funkcionira u potpunosti, među ostalim i stoga što se propisi kojima se utvrđuje gospodarenje otpadom ne provode u cijelosti.

Kriza gospodarenja otpadom će, ako se brzo ne učine značajne promjene, poprimiti velike razmjere diljem planete, pa tako i u granicama Lijepe naše.

Novi Zakon o gospodarenju otpadom

Hrvatska je lani, podsjećamo, dobila **novi Zakon o gospodarenju otpadom** kojim se propisuju mjere u svrhu zaštite okoliša i ljudskoga zdravlja sprječavanjem ili smanjenjem nastanka otpada, smanjenjem negativnih učinaka nastanka otpada te gospodarenja otpadom, smanjenjem ukupnih učinaka uporabe sirovina i poboljšanjem učinkovitosti uporabe sirovina te povećanjem recikliranja i ponovnog korištenja reciklata, što je nužno za prelazak na **kružno gospodarstvo** i osiguranje dugoročne konkurentnosti Republike Hrvatske i Europske unije.

Da, novi Zakon o gospodarenju otpadom u potpunosti je Hrvatsku stavio u ciljeve kružnog gospodarstva, reći će **Aleksandra Anić Vučinić**, profesorica na Geotehničkom fakultetu i predsjednica Hrvatske udruge za gospodarenje otpadom HUGO. Dodaje da je pitanje politike i nadležnosti u gospodarenju otpadom ozbiljan problem.

Iz Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja RH, pak naglašavaju kako se sustav gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj razvija se niz godina. Od pristupanja Europskoj uniji 2013. godine, Hrvatska mora ispuniti ciljeve u gospodarenju otpadom koji se odnose na povećanje recikliranja i smanjenje odlaganja otpada.

Novim Zakonom o gospodarenju otpadom stvorena je zakonska podloga za aktivnosti usmjerene kružnom gospodarstvu, odnosno sprječavanju nastanka otpada, pripremu za ponovnu uporabu i recikliranje otpada, sukladno EU dokumentima – Europskom zelenom planu, Akcijskom planu za kružno gospodarstvo i novoj Industrijskoj strategiji.

Naglasak je na osmišljavanju rješenja bez otpada, zadržavanju proizvoda i materijala u upotrebi čime se omogućava obnavljanje prirodnih sustava, što zahtijeva intenzivnu suradnju svih dionika u sustavu kao što su industrija, poljoprivreda, obrazovanje, financije i dr.

Najveća odgovornost za otpad leži na lokalnoj samoupravi

Prijelaz na kružno gospodarstvo znači da je ključno usmjeriti svježe investicije i u sektor gospodarenja otpadom, posebno u infrastrukturu i tehnologije prikupljanja, sortiranja i recikliranja otpada, s ciljem osiguranja dugoročnog i stabilnog tržišta i opskrbe visokokvalitetnim sekundarnim sirovinama dobivenima iz otpada.

Usporedno s inicijativama u sektoru gospodarenja otpadom prioritet je uspostava okvira politika za održive proizvode vezano za dizajn održivih proizvoda, jačanje položaja potrošača i javnih naručitelja, te primjenu načela kružnosti u proizvodnim postupcima. U vezi investiranja u sektor gospodarenja otpadom koristit će se sredstva iz financijskog razdoblja EU 2021. – 2027. Promicanje prelaska na kružno gospodarstvo i Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (NPOO) u okviru komponente C 1.3. Unaprjeđenje vodnog

gospodarstva i gospodarenja otpadom za projekte iz područja gospodarenja otpadom te izrade potrebnih dokumenata koji omogućuju korištenje sredstava iz fondova EU u razdoblju od 2021. do 2027., a koje uključuje Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za sljedeće plansko razdoblje 2023. – 2028. koji je u izradi.

Pritom su osigurana sredstva iz EU fondova za sufinanciranje projekata izgradnje postrojenja za obradu i recikliranje pojedinih vrsta otpada, opreme za odvojeno sakupljanje otpada te sanaciju i zatvaranje odlagališta otpada. Vezano za to, kontinuirano se objavljuju javni pozivi za dodjelu sredstava koji su namijenjeni jedinicama lokalne samouprave ili tvrtkama. Svaki projekt koji se prijavljuje ima obvezu koristiti najbolje raspoložive tehnike.

Sve navedeno rezultiralo je smanjenjem odlaganja otpada na 58% u 2021. s početnih 82% 2013. godine te povećanjem odvajanja i oporabe otpada na 32% u 2021. s početnih 15% 2013. godine. Vezano za gospodarenje otpadom primjenjuje se red prvenstva gospodarenja otpadom s kojim su u suglasju **Centri za gospodarenje otpadom**.

No, unatoč legislativi na nacionalnom nivou Hrvatska i dalje ima veliku stopu odlaganja u odnosu na ostale europske zemlje, kao društvo se sporo pomičemo u smjeru rješenja tog gorućeg problema. Velik broj jedinica lokalne samouprave prihvatile su važnost kružnog gospodarenja otpadom kao nešto nametnuto, a ne nešto što je potrebno i nužno. U resornom ministarstvu upozoravaju da je prijedpor lokalnog stanovništva na bilo koji projekt gospodarenja otpadom u pravilu uzrokovan nedostatkom točnih informacija i edukacije stanovništva na čemu se kontinuirano mora raditi, ponajprije na lokalnoj razini, što, naravno, uključuje i odgovornost lokalne samouprave za pravilnu implementaciju legislative skrojene prema pravilima EU.

Najveća odgovornost leži na lokalnoj samoupravi

Marko List, direktor tvrtke Consultare za pružanje usluga poslovnog savjetovanja i upravljanja u području obnovljivih izvora energije, poljoprivredno-prehrambene industrije, zaštite okoliša i gospodarenja biootpadom, ocjenjuje da je velik broj jedinica lokalne samouprave prihvatilo važnost kružnog gospodarenja otpadom kao nešto nametnuto, a ne nešto što je potrebno i nužno. Čini se da jedinice lokalne samouprave najčešće čine samo one nužne korake, ono prema čemu su se obvezale bilo domaćim ili europskih zakonodavstvom. Za razliku od njih, hrvatsko gospodarstvo radi puno brže korake i traži svoje prilike ka kružnom gospodarstvu. No, dobro je da su mnogi prepoznali važnost te teme, te polako i građani postaju svjesni da se nešto u tom području mora učiniti, a onda kroz pritisak javnosti raste i pritisak na sve aktere kružnog gospodarenja. Uzroke nedovoljnom razumijevanje te problematike možemo naći u nedostatku političke volje, nesposobnosti pojedinaca, a i nepovjerenju građana u cjelokupni sustav, ocjenjuje List.

Uglavnom, svi se slažu da glede gospodarenja otpadom stvari „kiksaju“ najviše na lokalnoj razini, serijal tekstova pod nazivom „Otpad u raljama lokalnih moćnika“ će u svojim nastavcima nastojati rasvijetliti ovu goruću hrvatsku problematiku.

Projekt izrade i objavljivanja serijala tekstova pod naslovom ***Otpad u raljama lokalnih moćnika***, autorice Sanje Knjaz, financijski je podržala Agencija za elektroničke medije, kroz projekt Poticanja novinarske izvrsnosti za 2022. godinu.
